

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamešne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Oderuh je zopet kaznovanja vreden škodljivec.

Dolgo so se liberalci branili. Naposled so jih naši pridni poslanci vrgli ob tla in cesarju v potrjenje predložili novo postavo zoper oderuhe. Cesar so postavo potrdili. L. 1868. so liberalci, zapeljani po liberalno-judovskih listih, zatrli stare oderuške postave. Oderuhi so smeli slobodno ljudi odirati celih 12 let. Koliko nesreče so naredili, to kaže na beraško palico djani kmetski in menjši meščanski stan. Zato je uže skrajni čas bil, da se je konec storil neumnej svobodi bližnjega z na posodo danim denarjem pokončevati. No, in to so naši poslanci ustavili, med njimi tudi slovenski g. baron Goedel, g. Mihael Herman in g. dr. Vošnjak. Hvala in slava jim!

Glavne točke te od cesarja uže podpisane in toraj veljavne postave so:

§. 1. Kdor posojuje ali posojilo nadaljuje in pri tem zlorabi lahkomišljenost, revščino slaboumnost, neskušenosť ali razburjenost izposojevalčevu na ta način, da sebi ali kaki tretji osebi izgovori dobiček, ki je po svoji neprimerni velikosti zmožen uničiti izposojevalca ali pogubo njegovega premoženja pospešiti, kriv je pregreška in se kaznuje s strogim zaporom od enega do treh mesecev in z denarno globo od 100 do 500 fl.

Istega kaznjivega dejanja krivega in iste kazni vrednega se stori tisti, kdor kako terjatev pridobi, jo naprej oddá ali iztirja, pa o njej vé, da je nastala na zgoraj navedeni način.

§. 2. Če se v namen zakrivanja kake v §. 1. navedene kupčije sklene kaka navidezna pogodba, ali spiše kako pismo, ki ima neresnične podatke v sebi, ali če je pridobil za kako še ne obstoječo terjatev kak sodnijsk odlok (sodbo, plačivni ukaz, mandat) ali pa kako sodnijsko pogodbo ali sodnijski izrek, ali če si je posojevalec zagotovil svoj dobiček iz ktere v §. 1. označene kupčije s tem, da si je vzel od izposojevalca v poroštvu častno besedo, prisego ali drugo podobno zagotovilo, zapade ojtremu zaporu od treh do

šestih mesecev in denarni globi od 500 do 1000 fl. Tudi se zamore tak iz dežele izgnati.

Ista kazen zadene tistega, ki tako v §. 1. navedeno terjatev pridobi, jo prodá ali izterjava.

§. 3. Kdor je bil zavoljo tega vže večkrat kaznovan, naj se kaznuje z ojstrim zaporom od treh mesecev do enega leta. Tudi se lahko iz dežele prežene.

§. 4. Kdor dela v §. 1. označene kupčije navadno in kot svoj obrt, temu naj se naloži zavora od šestih mesecev do dveh let in denarne globe od 1000 do 3000 fl., in potem naj se iz dežele prežene.

§. 5. Ako bi obsojenec ne imel denarja dovolj za denarno globo, naj se mu spremeni v zaporno kazen, tako da mora za vsakih 10 fl. eu dan sedeti.

§. 6. Ta pregrešek ima iste nasledke, ko pregrešek goljufige.

§. 7. Kazen odpade, če je krivi posojevalec popravil storjeno škodo še prej, kakor je sodnija za njegov pregrešek zvedela.

§. 8. Kaznovalni sodnik naj tako kupčijo za neveljavno spozna, in če preiskava to potrdi (opravičuje), naj izreče, da si imata posojevalec in izposojevalec, kar sta si od dne tiste kupčije dala, drug drugemu s postavnimi obresti vred nazaj dati.

Gospodarske stvari.

Opornost ali šatljivost.

A. Folakovski.

Poslednja po postavi zavarovanih konjskih bolezní je opornost ali šatljivost. Ta konjska lastnost prav za prav ni prava bolezen, marveč le bolj nekako na pomanjkljivost, ker živali potrebne pokorščine primanjkuje. Žival se namreč od časa do časa iz neznanih vzrokov zapovedi človekovi in vodstvu njegovemu iz proste volje zoperstavlja u tega ne stori, kar se od nje po pravici tirjati more. Kako se ta lastnost v

v življenji in pri delu pokazuje? Ako takega v hlevu opazujemo, bomo videli, da se človekovim poveljem zoperstavlja in pri suazenji, napravljanji s konjsko opravo itd. bogati noče. Ako takega konja v voz vprežemo, ga noče pretegniti in če se z bičem ali kakorkoli k temu priganja, skoči in potegne voz nagloma za nekoliko naprej in se zopet vstavi, ali pa voz na stran ali pa nazaj tišči, tako, da človek, ki je na vozu svojega življenja varen ni. Podobno se vede konj, če ga zasedeš in jezdiš hočeš. Včasih je konj popolnoma pohleven, se da vpreči in lepo vozi in ni na njem prav nobene napake opaziti. Kolikor so mene mnogoletne skušnje učile, je edini vzrok te napake grdo ravnanje s konjem v mladosti, ko se je voziti učil in ko se je podkavati začel. Z živino se mora posebno v mladih letih prijazno in lepo ravnati in tako postane tudi ona pohlevna in vbogljiva svoje žive dni.

Salicilna kislina dober pomočnik zoper bučelni pik. Najprej je treba želo iz rane potegniti, pa ne stiskaje in gnjete rano, ker tako le še bolj strup v globoko meso vdira. Najboljše ga je s prsti ali ščipalnikom iz rane potegniti. Ko je želo iz rane, se rana sme nekaj stisniti, da se na nji prikaže kapljica krvi in potem se okoli rane tako na široko, kakor srebrni goldinar zaleže, z vodo ali alkoholovo tekočino, v kateri je nekaj salicilne kisline raztopljene, tere. Še boljše je nekaj salicilne kisline pod kožo vbrizgati. Ko je rana s salicilno kislino vtarta, se pomaže s koldijem, da se zraku zabrani do nje.

Dopisi.

Iz Ptuja. (O okrajnej skupščini na dalje.) Č. g. župnik Rajč opozoroval je skupščino na to, da se proti okrajnej hranilnici nikdor ni oglasil razven ptujski meščani in sicer samo oni, kojim iz mestnih peneznih zavodov več ali manje v žep padne. Razumemo sicer, rekel je, ka meščani nam kmetom svojo suknino, robce in druge cunje radi drago prodajajo, od nas pa hočejo vino in poljske pridelke po nizkej ceni imeti; ali, da zastopniki izbrani za celi okraj, kojim bi tedaj blagor in sreča celega okraja morala biti jednako na srci, gledajo vedno le na dobiček lastne občine, to opazivati nas težko stane, ker okrajni zastopniki niso za to izvoljeni, da delajo okraju na leto kakih 36.000 fl. stroška, okraj pa bi od tega skoro nikakega haska imeti ne smel; zatoraj smemo očekivati: ka bode te tudi vi gospodje meščani z nami vred glasovali za ustanovljenje celemu okraju koristnega zavoda. Se vé, da so bile tudi Rajčeve besede — bob v steno. Kaj je treba kmetom hranilnice, če jo le mesto ima. Govorite, kar hočete, mi pa bomo le nasproti glasovali, mislili so si meščani, in tudi tako storili. Ravno tako zastoj bil je tudi dr. Gregoričev obširen in temeljit govor, v katerem je Strafelova,

Breznikova in Piskova nasprotna trdenja tako zmlatil, ka ni zdravega zrna v njih več ostalo, in da meščani sami niso prav vedeli, imajo svoje prvake na tihem obžalovati, ali se njih zavoljo nepremišljenih pretenj tako zazčesanih očitno sramovati. Da se odborov predlog: naj se hranilnica osnovi, vkljub trem Judašom, po večini sprejel, je že znano. Devni red bil je s tem končan, ko se oglasil zopet Pisk in začne neslano kvasiti o državnem zboru in sedajnej vladi, da dolgo ni se vedelo, kaj da namerava. Kdo pa je ta Pisk? tako bode vendar marsikdo radovedno pital.

Konec prihodnjic.

Iz zgornjega Štajerskega. (Slovani na tujem.) Zanimalo bo gotovo naše brate doma, ako zvejo, kako si mi Slovani tukaj v tujem kraji za dušo in truplo živeža iščemo. V Fohnsdorfu, vesnici edno uro od Judenburga, nas živi okolo 1000 Slovanov, 500 nas je Slovencev, drugi pa so Čehi in Hrvati. Delo naše je težko in nevarno, noč in dan kopljemo več sto metrov globoko pod zemljo premog, ki se na vse kraje sveta po železnici odvaža. Plačilo je pičlo, 70 kr. za den ali noč, pa vendar smo zmirom dobre volje in zadovoljni, ker — na Boga ne pozabimo. Ko je letos čas velike nočne spovedi prišel, smo šli k našemu g. župniku in jih prosili, naj nam spravijo spovednika, kteremu bi se mogli v maternem jeziku spovedati. Ni ga bilo treba zelo daleč okolo iskati, ker milostljivi knezo-škof sekovski tudi za Slovane svoje škofije skrbijo in zavoljo teh v našo okolico navadno ednega mešnika namestijo, ki je slovan-skih jezikov zmožen. Prišli so k nam č. g. Pajtler, kaplan v Judenburgu, Slovence po rodu. Kakšno veselje smo ta dan imeli, ne morem popisati. Zdelo se nam je v teh urah, da smo doma v domovini pri svojih, ko smo božjo besedo zaslišali v milem maternem jeziku, in zmirom še nam donijo v ušesih besede, ktere so naš slovenski mešnik pri svojem odhodu rekli: Bratje! kedar se peljate na delo pod zemljo, mislite na zadnjo vožnjo v zemljo — na grob.“ Podzemeljski delavec.

Iz Artič pri Brežicah. (Žalostni časi za kmetski stan.) Ako človek preišluje kmetski stan, mora pač nehoje reči, vse bi bil rajši, kakor zdaj kmetovalec. Zakaj kmet nima zdaj nobene tolažbe v bodočnosti, nobene boljše nade v prihodnosti in nobenega upanja rešitve v nadlogi. Vse je zadolženo, večina uže v propadu, iz kate-rega se več rešiti ne more. Skoraj vsaki dan se pri okrajni sodnji prodavajo po dražbi kmetska zemljišča. In kako? Če je premoženje cenjeno na tisoče, se proda za stotine. In kdo ta posestva kupuje. Morebiti kmetje? O, ne, kupci so večjidel pisači, uradniki, briči, trgovci, meščani, odeluhi. Le ti imajo še denarjev, le ti kupujejo kmetije in potem jih na manjše kose prodavajo in kar je boljšega, sebi pridržijo, dosedajnega posestnika pa z vbogimi otroci in družino kar spodijo. Pojdi s trebuhom za kruhom. In taka

družina pride večidel občinam na oskrbovanje. Takih imajo občine uže preveč. Kdo je tega vsega kriv? Kaj je temu uzrok? Morebiti so ljudje leni, nočejo delati, ali ne umejo kmetovati. Ni tako. Tukajšnji ljudje so marljivi, v kmetijstvu dobro umni. Da so tako propadli, je največ krivo: zadolžili so se, ker so morali graščakom tlako, desetino in druge davščine drago plačati. Potem z direktnim davkom in s prikladami smo preobloženi in le ti davki se nevsmiljeno iztirjavajo, toraj kmet ne more čakati, da bi svoje pridelke takrat prodal, kedar bi boljše ceno imeli. Brž, ko mu kaj prirase, mora prodati in dolg plačati, drugače mu bo po sili prodano in večidel se le stroški plačajo, dolg pa ostane. Drugi uzrok so pa tukajšnja zemljišča, proti vremenskim neizogledom preobčutljiva. Če je suša, je tukaj zemlja, kakor črepinja in če je obilno dežja, ga zemlja ne pije. Tudi nas skoraj vsako leto toča obišče; če nam enih pridelkov pustí, pa nam druge gotovo vzame. Vrhu tega so zemljiščni cenilci naša zemljišča predrago vcenili in prevelike dohodke napisali; toraj bo dača še veliko večja. Reklamacije bodo malo pomagale. Potov in potroškov je pa veliko, ker moramo povsod, kamor se obrnemo, plačati.

Od sv. Petra pri Radgoni. (Letina.) Preteklet je lepí Marijin mesec, veseli majnik, s katerim smo slobodno zadovoljni, ker je skoraj ves čas bilo lepo prijazno vreme, le samo 4 dni je zaporedom deževalo, in sicer od 11.—14. tako, da nismo mogli kaj delati v vinogradih ali na polji; bali smo se, da bode po dežji nastopil mraz, in to celo opravičeno, ker, ako bi se noči izjasnile, imeli bi gotovo slano, kakor lani. Toda hvala Bogu! to se ni zgodilo. Neka druga neizogleda nas je vendar zadela, toča namreč, ktera je 28. maja zvečer precej poklestila; največ škode je pouzročila po vinogradih, v katerih še letos tukaj pri nas krog Radgone precej lepo kaže. Tudi sadja bodemo nekoliko imeli, seveda ne toliko, kakor lani, vendar bodemo morali s tem zadovoljni biti, kar bo, ako nam dobrotljivi nebeski Oča le to pred točo ali kako drugo nesrečno nimo obvarje. Na njivah se tudi lepo kaže, posebno ozimina, o o jarini pa še ni moči kaj zanesljivega poročati, ker sta kornuza in krompir še komaj prav iz zemlje prodrla. Vedni dež v aprilu je to zakrivil, da se okopavni sadeži niso mogli redno v zemljo spraviti, ker se je prva kop po goricah zavlekla do konca aprila, ter s tem opravila na njivah nekoliko časa zastavila. Sedaj je uže vse poravnano, tudi vinogradi so tukaj drugokrat okopani. Konečno še omenim, da je letos 21. aprila umrl blagorodni g. Janez Maj, kateri je mnogo let bival tukaj pri svojih goricah. Prepeljali so ga v Gradec, kjer so ga položili v rodbinsko rako. Naj počiva v miru!

Iv. D.

Od sv. Marjete pri Pesnici. (Veselica.) Na večer 9. maja, če tudi ob deževnem vremenu, se je slišala od vseh krajev strelba možnarjev in

videli so se velikanski kresi po hribih, najlepši pri sv. Vrbanu v Kamci v znamenje radosti slov. ljudstva, ki dokazuje srčno vdanost do habsburške hiše, ker se je bližal veseli den poroke cesarjevičeve. Dne 10. maja so nas tukaj rano budili možnarji in vabili najprej k božji službi in potem k veselici učencev. Ob 6. bila je „velika meša“ z zahvalno pesnijo, blagoslovi in potem druga peta meša. Farani z učenci so se obilno vdeležili. Kmalu po božji službi je šolska mladež med strelbo in z zastavimi, s cesarsko, štajersko in slovenskimi podala na odlični kraj pod milim nebom, kder je bil pripravljen oder za deklamovanje, govore, petje in igro. Zastave so se natakile na oder, na katerem je visela podoba cesarjevičeva Rudolfa s Štefanijo in primeren napis. Prvi nagovoril je mladino in mnogo število ljudstva gosp. Št. Kovačič nadučitelj in prečital dnevni red. Za njim je govoril ondotni g. kaplan J. Ž. o pomenu veselice in o veselem dnevu, kojega vsa Avstrija obhaja. Radostno so navzoči ob konci zaklicala trikratni „živijo“ cesarjeviču in princezinji. Potem so učenci deklamirali in sicer: 1. O slavnej poroki iz Vrteca; 2. Po smrti; 3. Zapuščena sirota; 4. Jutro solnce; 5. Dobro jutro; 6. Lehko noč; 7. Glasni zvonček; 8. Pogreb; 9. Pokopač; 10. Kedo; 11. O nevihti; 12. Mravlje; 13. Slovo Abuna; 14. Materna zahvala. Po deklamiranji so učenci peli 1. Kmet; 2. Preljubo veselje; 3. Spomlad. Za petjem je sledila telovadba in za tem šaloigra „Boječi Matevž“ ki predstavlja, kako Jerica svojega brata uči strahove poditi. Prav dobro so šaloigro predstavljali sledeči učenci: Marko Ant., Štancer Franc, Najvirt Alojz, Tomažič Vinko in Stožer Zefa. Radostno je igralo navzočim srce videti majhne otročiče prednašati in igrati, kakor odrasčene ljudi, ako so tudi nekateri iz prvega razreda po 8—9 let stari komaj meter visoki. Vsa veselica je napravila veliko smeha in radosti. Naslednjič se je izrekla javna zahvala g. nadučitelju za veliki trud, krajnemu šolskemu svetu za 10 fl. koje je dovolil iz šolske kase, g. načelniku Bračkotu in njegovej soprugi za pogostovanje šolske mladeži in posebno g. baronu Gödelnu, našemu poslancu, ki nam je za veselico po uredniku „Sl. Gospodarja“ poslal 10 fl. in 30 knjižic cesarjevič Rudolf in princezinja Štefanija. Po živahnih „živio-klicih“ še zapoje mladina cesarsko pesen, po kateri se je pogostila. Dobili so tudi igralci in govorniki posebna darila. Ob 11. uri je bil konec vsega.

Iz Moravec pri Ljutomeru. (Letina — smrt.) Letine nadejamo se prav obilne. Rž in pšenica dobro kažeta; rž je sedaj začela prav lepo cvesti, ker mu lepo vreme ugaja, krompir in kornuza tudi izvrstno kalita in iz zemlje poganjata. Sadja bomo tudi po goratih krajih obilno imeli, ako toča ne oklesti. Smrt v naši fari neprenehoma ljudi pobira. Ali izmed vseh, kar jih je pokosila britka smrt, ostaneta nam dva najbolj v spominu,

Na spomlad, t. j. bilo 25. marca umrl je mnogozaslužni za našo občino spomina vredni Arnej Rantaša v 51. letu svoje starosti. Pokojni bil je občinski predstojnik, cerkveni ključar priden narodnjak in tudi vrl naročnik „Slov. Gosp.“ Bodi mu zemljica lahka. Dne 25. maja pa je umrla nadučiteljeva soproga gospa Katarina Pirc zapustivša 4 neoskrbljene otroke. Bila je rajna rojena v Ilirski Bistrici na Kranjskem od po Slovenskem dobro znane narodne rodbine Tomšič. Narodni duh je ostal v njej do smrti in ni zamudila dneva, da ne bi prebirala slovenskih listov in knjig. Najrajši je kratkočasila se s Krempeljnovimi spisi in za to ji je Bog srečo dal, da ravno pri tem slovenskem zgodovinarji počiva. Srčno veselje je imela tudi s podučevanjem otrok ter je bila mnogo let učiteljica ženskih ročnih del. Mlado in staro jo je lubilo, ker bila je skrbna mati, izvrstna sosedja, dobra učiteljica v narodnem duhu izobrazena. Pogreb je imela sijajen. Naj počiva v miru!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so ogerski državni zbor slovesno skončali. Nove volitve ali „korteži“ na Ogerskem vzbujajo velik nemir. Kaj pa hočejo naši slovenski prekmurski bratje storiti, o tem še nič ne vemo. Želimo pa, da se vzdramijo; saj jih je 60.000 duš. — Gosposka zbornica je najvažnejše reči pustila nerešene: olajšavo šolskih bremen po Lienbacherjevem nasvetu, gališko novo železnico, nakup Elizabetine železnice. Liberalnim gospodom starikom je se tako mudilo v toplice, da so vse popustili in odšli. Zatoraj pričakujemo, da nam minister grof Taaffe od cesarja izprosi, naj se pozove v državni zbor več delavnih zlasti konservativnih mož. — Na Dunaji imajo strašno kužno bolezen „gobavi tifus“. — Iz mnogih dežel prosijo, naj se uvede borzni davek. Na Koroškem izkapajo staro rimsko mesto „Virunum“ in čuda, izkopali so uže več rimskih hramov, najšli mnogo denarja. — V Ljubljani so nemčurji prvokrat iz manjšine izvolili podžupana slovenskega, namreč trgovca g. Fortuno. Slišati je, da hoče sedaj tudi narodna večina slovenska za podpredsednika v kupčijski zbornici izvoliti — nemca. Iz tega je razvidno, da Slovenci poštenost s poštenostjo vračati znajo. — Veliko hrupa dela to, da se je general Uhacij, 70letni mož, na Dunaji ustrelil; pravijo, da je to storil vsled razpora s vojniškim ministrom, ki ni mogel čakati na nove velikanske kanone za pomorske baterije, ampak jih je takoj od Kruppa na Pruskem naročil. Uhacijevi kanoni so iz uječljenjenega bronja in jako izvrstni in rajni mož nam je priskrbel močno brambo za domače in primeroma male denarje. — Na Gališkem je mesto Senava pogorelo, 300 rodbin je brez strehe. — Krajine magjarski ministri še

niso izročili hrvatskemu banu. — Jeseni volijo Srbi novega patrijarha.

Vnanje države. Nemški Judje imajo skoraj vso kupčijo z zrnjem v rokah ter določujejo ceno. Od l. 1879 do denes so pri 1000 kilo rži ceno od 140 mark (ena velja 50 kr.) potisnoli do 200 in tako okolo 633 milijonov dobička v žep vtekoli, oziroma Nemcem vzeli. — Vsled preganjanja katoliške Cerkve je okolo 1000 farnih cerkvá brez župnikov. Na Bavarskem vršijo se sedaj nove volitve; katoličani konservativci hočejo na vsak način zmagati. — Ruski car biva v Gačini, svojo robino pa je poslal v cesarski grad blizu Moskve. Vojni minister Miljutin, oča sedanjej ruskej vojski, je ministrovanje položil. Na njegovo mesto je pozvan general Vanoski, tudi izvrsten mož; cesar želi vojaške potroške zmanjšati in sploh bremena davkoplačilcem olajšati. — Bolgarski knez, nemški princ Battenberg, bo najbržej iztiran, ker hoče svojevoljno vladariti, naslednik mu baje bo ruski knez Dundakov-Korsakov. — Srbski knez Milan obiskuje našega, nemškega in ruskega cesarja; sedaj je uže v Berlinu. — Turki in Grki še se niso pobotali zaradi nove meje. — Zoper Francoze v Algijeru so se vzdignoli Arabi in je bilo uže mnogo francoskih vojakov ubitih. — Angleži so v Irlandijo postavili vojsko 30.000 mož, da branijo angleške grajščake zoper obupane in tlačene Iree. — V Ameriki so začeli ožinc Panamsko prekapati in rov delati, po katerem bo Atlantsko morje z velikim Ocejanom spojeno.

Za poduk in kratek čas.

Poslanci dr. Tonkli, dr. Schmiderer, dr. Vošnjak pa Slovenci.

III Nikdo ne bo tajil, da je pri sedanjem poučevanjí v nemškem jeziku jako potrebno, dijakom, ki ne znajo dobro nemški, predmet pojasniti v njih materinščini. To mi bode vsak strokovnjak ali šolnik pritrđil. A pri nas vladni krogi tudi to zanikujejo. Spričuje naj to sledeči slučaj. Deželni šolski svet je imel oddati službo za zgodovino in geografijo na gimnaziji v Gorici. Vlada je nasvetovala za to dri prosilce, ki so znali samo nemški. Temu nasproti sem jaz nasvetoval tri prosilce, ki so poleg strokovnjaških zmožnostij imeli še druge prednosti ter zlasti znali deželna jezika. To njih prednost sem posebno povdarjal, češ, zmožni obeh deželnih jezikov, bodo nemščine neveščim dijakom lahko predmet v materinščini pojasnovali. A kaj mi je odgovoril predsednik deželnega šolskega sveta, tržaški namestnik baron Depretis: „Meni se zdi nepotrebno, da učitelj učencem tako reč v materinščini pojasnuje; navzočen bi celo prepovedal učitelju, ki bi hotel dijaku v njegovem jeziku predmet pojasniti, kajti to bi se godilo le v škodo nemškemu jeziku.“ (Čujte! čujte!

na desnici.) In odločil se je za nasvetovane tri Nemce; tudi visoka vlada je potem imenovala za učitelja zgodovine in zemljepisa moža, ki razume samo nemški. Če se moramo bojevati za tako očitna načela, potem izgubimo zaupanje v vlado, ki trpi take moze na čelu. Lehko bi navedel še druge enake slučaje, a tega ne bodem storil, ker omenjeni slučaj dovoljno pojasnuje naše stanje. Povdarjati pa moram, da naši kandidatje drugod le težko dobivajo službe, ker prednosti, ki so v naši domovini neprecenljive vrednosti, ne pomagajo nič v drugih, n. pr. nemških pokrajinah. Drugi deželni šolski sveti se ne ozirajo na nje, ampak za imenovanje nasvetujejo le lastne deželane; iz tega pa zopet izvira, da naši kandidatje suplirajo po 6 do 8 let in nazadnje še ne dobé nobene službe.

Dalje se ozrimo na učni jezik v učiteljiščih, ki nam izreajo učitelje za ljudske šole. Vsak bi mislil, da se v učiteljiščih po slovenskih deželah poučuje v jeziku, v katerem bode enkrat ljudski učitelj otroke poučeval, namreč v slovenskem. To bi bilo pač naravno, ker dobro mora znati jezik, v katerem bode enkrat poučeval. A pri nas je vse narobe.

V Ljubljani sta učiteljišči, v katerih se večinoma nemški poučuje; v Gorici je žensko učiteljišče, v katerem se trije predmeti le nemški poučujejo. V četrtem letu se poučujejo vsi predmeti nemški in vendar morajo učiteljice, izstopivši iz pedagogija, otroke slovenski, oziroma italjanski poučevati. V Ljubljani so mislili Bog vé koliko storiti za narod v deželi, ko so dovolili, da se prirodopis in naravoslovje podučujeta v slovenskem jeziku, to je ravno dva predmeta, ki se na goriškem učiteljišči poučujeta le nemški, ker, reklo se je, slovenski jezik še ni dosta razvit za slovenski ta pouk. A na goriškem učiteljišči se zgodovina poučuje slovenski. To vse nam dejansko dokazuje, da je slovenski jezik pripraven za poučevanja v vseh predmetih, kajti v nekaterih se sedaj slovenski poučuje v ljubljanskih učiteljiščih, v nekaterih pa v goriškem. Ker je temu tako, uvede naj se povsod slovensko poučevanje pri vseh predmetih. Poleg tega se ne protivimo, da se kandidatje uče tudi nemškega jezika, nasprotno, zdi se nam celo koristno, da zna tudi nemški, ker pozneje lahko tudi iz nemških knjig zajema in se dalje izobrazuje. Ker se drugodi vse poučnje nemški, zanemarja bodoči učitelj slovenski jezik, v katerem bode vendar moral otroke poučevati. Vsled tega nekateri učitelj zna tako slabo slovenski, da vse njegovo poučevanje ne rodi onega sadu, ki ga pričakujemo od njega.

Učiteljišče v Mariboru ima nalogo odgojevati učitelje, ki imajo pozneje po slovenskih pokrajinah štajerskih mladino izrejevati, mariborsko učiteljišče je tedaj za odgojo slovenskih učiteljev. Nad tri četrtine učiteljskih kandidatov v Mariboru je slovenske krvi, a vendar se ondi poučujejo izključljivo nemški. Kako morejo taki učitelji po

kmetih pozneje uspešno učiteljevati? Res se bi znal kdo izgovarjati, da po Stajerskem bivajo tudi Nemci. A gospoda, v Gradei sta učiteljišči, eno za učitelje, drugo pa za učiteljice, ki imata odgojevati nemške učitelje. Zato naj se mariborsko učiteljišče prestroji tako, da bode služilo prvotnemu namenu, da bode namreč odgojevalo učitelje za slovenske štajerske pokrajine; po takem naj se tudi na tem vsi predmeti razlagajo slovenski.

Na Koroškem so razmere še hujše in žalostnejše. Ker ondi ni nobene slovenske ljudske šole, tudi o slovenskem učiteljišči ni ne duha ne sluha. A visoka vlada je dolžna gojiti slovenski jezik tudi na Koroškem; zato jej resnobno in toplo priporočam, da bi se obljuba njenega programa, jednako skrbeti za vse narode, tudi raztezala na koroške Slovence. (Dobro! dobro! na desnici).

Dalje prihodnjič.

Smešničar 23. Blizu Sotle ne daleč od Save stanuje kmet, ki ima 2 uri od doma vinsko gorico, na bribu pa klet. Spomladi sprazne precej velik sod in ga dene sušit pod strešje. Bliznji sosed pri gorici to zapazi in zmuzne v sod vinskega kamna kljuvat, ko je vedel, da gospodarja ne bo kmalu v gorico. Ali, o joj, na enkrat nagne se veliki sod na stran, se zaziblje in zavali nazdol ter leti s tatom vred naprej, dokler v šumi ne obtiči. Ubogi tat komaj iz sode prikobaca ves obtolčen in krvav. Nikoli ni šel več vinskega kamna krast.

J. Ž.

Razne stvari.

(C. k. namestnik baron Kübek) bil je včeraj v Mariboru in ogledoval šolske prostorije; tudi šolske sestre je obiskal in bil jako zadovoljen. Okrajni glavar Seeder odide 15. t. m.

(Slovenski znajo na cesarjevičevem dvoru), kajti slavnemu srenjskemu zastopu občine Arlice-Janživrh v Ribnici je se doposlal na čestitanje h poroki sledeč odgovor: „Njegova cesarska in kraljevska visokost, cesarjevič Rudolf, zahvaljuje se za čestitno pismo. Grof Bombelles.

(Od sv. Vršana pri Ptuj) se nam piše, da so ondi začeli novo šolsko poslopje staviti, ki je bilo premalo. Prostora je se z dovoljenjem knezoškofjskega ordinarijata od cerkvenih goric dobilo. Farani, Svetinski vsem prvi, začeli so uže opeko iz Ptuja dovažati. Z božjo pomočjo in podporo za poduk in izgojo mladine požrtvovalnih ljudi upamo novo šolo še letos pod streho spraviti.

(Iz Dola pri Hrastniku) se nam poroča, da so ondi pri Samasi v Ljubljani si naročili 4 nove zvone v septimakordu. Dne 31. jul. jih namisljivo v zvonik potegnoli, ko bodo farnega patrona, sv. Jakoba, častili.

(Celjski tiskar Rakusch) izdava s pomočjo poslanca dr. Forreggerja jako nesramen in ščunvarsk list „Cillier Zeitung“. V zadnjem listu hoče nek dopisun iz Žavca, ki pa bržčas svoje bedarije

v Celji maže, naj bi slovenski Savinčanje zapustili Štajersko in se med Čiče, Hrvate in Bosnijake izselili. Kaj pa ko bi Savinjanje rekli, naj gre g. Rakusch s svojim hujskovalnim listom v Bismarkovo deželo, ker ga tje srce vleče — in mu niti krajcarja več dali zaslužiti pri tolikem zasramovanju Slovencev!?

(*Streljanje v tarčo*) pričeli so rezervisti v Škofji vasi pri Celji dne 8. jun. t. l. Tam blizu hoditi, je nevarno.

(*Grajščino Lahnhof*) pri Celji je kupil mini-sterijalni svetovalec Konrad Vasič.

(*Sedem regimentov*) obhaja drugo leto 200-letnico svojega obstanka, med njimi tudi naš domači štev. 47. baron plem. Litzelhofen.

(*V Ojstrem*) pri Celji bil je v premogovih jamah delavec Jožef Leobada ubit. Težek zavor železni mu je na glavo pal.

(*Strela udarila*) je v poslopje Jak. Zdolška na Ponkvi, v Andrej Volkovo v Lembergu in v Jož. Mlakarjevo, da je vse pogorelo.

(*Bivši okrajni sodnik pri sv. Lenartu v Slov. goricah*) g. Jož. Morak, zadnjič okrajni sodnik v Doblivasi, je se pri hiši svojega brata ustrelil.

(*V Ribnici*) potrebujejo občinskega zdravnika. Plačilo znaša 350 fl. in mnogo drugega zaslužka.

(*Otroka*) pustila je nepoznana mati pri posestnici Mariji Kovačevaj v Račjem zunaj Maribora. Nihče ne vé odkod je ubogo dete.

(*Strela ubila*) je hlapca Jakoba Lebenišeka v Ločah, ko je 2 konja s paše gnal.

(*Romarji*) bodo 25. junija s posebnim vlakom iz Dunaja podali se na pot, 28. jun. pridejo v Rim. Prve dni julija so priprave na svečanost v čast sv. ap. Cirila in Metoda in na sprejem pri sv. Očetu, ki bo 5. julija za romarje od vseh rodov Slovanskih. Južna železnica je vožnino za 50% znižala, tako bi iz Ljubljane v Rim in nazaj vtegnila vožnina na III. razredu stati kakih 28 gld. Kdor želi se romanja vdeležiti, se naj oglasi, da bo zastran stanovanja rimskemu odboru se naznanilo.

(*V Novocerkev. dekaniji*) bodo mil. knezoškof sv. birmo sledeče dni delili: 28. junija na Frankolovem; 29. jun. pri Novicerkvi; 1. jul. pri sv. Martinu v Rožni doli; 2. v Vojniku; 3. v Vitanji in 4. jul. na Dobrni. 30. jun. pa bodo novo šolsko poslopje č. šolskih sester v Celji blagoslovili.

(*Zidanmostni učitelj*) je se zelo med nemčurje zgubil, ker v „Tagespošto“ poročajoč o toči, ki je sekala ondi pa v Suhemdolu, sv. Petru, Šavni peči, se nasaja na velezaslužnega poslanca g. dr. Vošnjaka ter svetu kaže svojo nevednost. Dr. V. je nove uravnave zemljišnega davka toliko kriv, kakor toče, o katerej brvbljavi učitelj poroča. Zakrivili so prvo liberalci l. 1869.

(*Na Staricesti blizu Ljutomera*) pri Admondskem viničarji Jeseniku je krava iztelila. Tele je imelo dve doraščeni glavi in le eno truplo ter je le 1. uro živelo.

(*Iz Dobrne*) se nam piše, da je 25. maja tam klestila toča, kakor debelo kuruzje zrnje; k sreči pa škoda, imenito pri trsji, ni tako zdatna, kakor se je skraja mislilo zlasti po Gorici in Vinah; bolje se po nizkih vinogradih poznajo nasledki zimskega mraza.

(*V celovskem jezeru*) so 4 vojaki od regimenta Belgier utonili.

(*Borlski most*) je g. Šliman v najem vzel za 3882 fl. Kedar se Završki brod odpre, zniža se mu najemščina za 500 fl.

(*Prestavljeni*) so čč. gg. kaplani Anton Vraz v Kamco, Anton Šijanec k sv. Juriju v Slov. goricah, Jožef Sattler v Kapelo pri Radgoni.

(*Skregali*) so se Vojniški „purgarji“ z vaščani v Škofji vasi, ker so ti pravili, da so pri šolske veselici pred 2 letoma Vojničanje na tuje stroške jedli in pili. Da se vsakemu očitaniu zognejo, so letos 10. maja Vojničanje sami otroke pogostili. Gosp. Kožuh je 250 otrokom na Ivenci dal jesti in piti.

Listič uredništva; Dopisi iz Ljubna, iz Koroškega, iz Monsberga, in govor g. dr. Kočevarja prihodnjič. G. v Moravcih; več, kakor je v „Gosp.“ bilo, nam ni znano.

Loterijne številke:

V Gradci 4. junija 1881: 72, 32, 56, 55, 87.
Na Dunaji „ „ 80, 69, 52, 36, 77.
Prihodnje srečkanje: 18. junija 1881.

Prisrčna hvala

vsem prebivalcem naše in sosednih far, koji so mojo nepozabljivo soprugo gospo

Katarino Pirc, rojeno Tomšič,

dne 27. t. m. k večnemu počitku v tako nepričakovano velikanskem številu spremili. Posebno pa se še zahvalim gospodom tovarišem za izbornu petje v cerkvi in na gomili, tovaršicam pa za obilo darovanih vencev. Bog plati!

Mala nedelja, 28. maja 1881.

Srečko Pirc, nadučitelj.

F. P. Holasek

v Mariboru, na Velikem trgu
je od g. **S. Ružičke** prevzel za-
stopanje zavarovalnice proti ognju

„**Phönix**“

ter prejmlje vplačevanja in opravlja
1—3 vse dotične pisarije.

Oznanilo.

Dne 17. junija 1881 ob 10. uri predpoldnem bo zopet zmanjševalna licitacija popravil na cerkvenem zvoniku pri sv. Hemi, čijih stroški so na 1608 fl. nastavljeni.

Podjetniki so k dražbi povabljeni.

C. k. okrajno glavarstvo v Celji dnc 3. junija 1881.

Ces. kralj. namestnijski svetovalec:

Haas.

1—2

Ponudba.

Hiša za kakega peka, z novo pečjo in vso pekarsko pripravo, ktera je tudi za štacuno pripravna, blizu farne cerkve na Ponkvi se da na več let v najem. Več se zvé pri **Juriji Kristan**, posestniku na **Ponkvi** (Ponigl a, d. Südbahn).

1—3

Mlin na prodaj

v **Draživesi** tik vozne ceste v Žiče, na 3 tečaje, zidana hiša, hlevi, njivi, vrt in spašnik. **Pogodbe** pové posestnik v **Prežigalu**, konjiške fare, hiš. št. 6.

2—3

G i p s.

Ernest Širca v **Žavci** naznanja, da ima sedaj v svojej zalogi najboljšega gipsa za polje.

Eduard Musil-ova

Zaloga slovenskih risank in pisank za ljudske šole na Dunaji, Tuchlauben, 6.

Ravnokar je izišla nova izdaja g. Musilovih risank in pisank s podobami in slovenskimi popisi.

Visoko c. k. ministerstvo za poduk je z odlokom od 9. februarja 1881 štev. 1395 ovo izdajo potrdilo za slovenske ljudske in meščanske šole in jo priporočilo.

Pisanke za lepopisje imajo od preja lepe podobe, zadi pa slovensko razlago in sicer do sedaj sledeče:

Kronanje Koroškega vojvode na Gospo-svetskem polji.

Cesar v Brigittenavi l. 1862.

Bitka pri Višu.

Cesar Jožef II. kot zdravnik.

Lepold V. Krepostni.

Nadvojvoda Franc Jožef in straža.

Karol Veliki v šoli.

Leopold Babenberški.

Friderik Lepi.

Oton dobi vojvodstvo Koroško.

Rudolf ustanovnik.

Avstrijsko-ogerska poslatev v severni tečaj. Nadvojvoda Karol v bitki pri Aspernu.

Severin in Odoaker.

Cesarjevič Rudolf in naravoslovec Dr. Brehm.

Nikolaj Zrinjski v Sigetu.

Rudolf Habsburški.

Cesar Maks na Martinovi steni.

Iz James Wattove mladosti.

Cesar Jožef II. in orač.

Princ Eugenij.

Friderik s prazno mošnjo.

Stolp svetilnik.

Cena:

Pisanka a) 8 stranij, 100 vkup velja 1 fl. 50 kr., vsaka posebej 2 kr.

Risanka a) 8 stranij, 100 vkup velja 2 fl. — kr., vsaka posebej 3 kr.

Na ogled se pošljejo zastonj in franko.

Najbolj po ceni se kupi.

P. N.

Priporočujem, da si hitro nakupijo, kateri kaj želijo od brnskega sukna, hlačne robe, prtenine, oblačilne robe, kotonov, kretonov, plavega tiska, podšivov, oksforta, šifonov, barvane svilnine, robev, vsakojake drobne kratke robe, zavratice, opršnice, volne za vezanje, barvanih oblačil za otroke, predpasnikov, oblek, hlač, sraje, od še na razpolaganje djane galanterijne robe itd. itd. **iz poprejšnje Schwann-ove prodajalnice:**

Največja in popolna razprodaja v gosposkej ulici 17, in traja samo še do 15. junija t. l. Vse reči, vseskozi kurentne in dobre, so v tej prodajalnici na prodaj po tako nizki ceni, da jih drugače pod rednimi pogoji nihče ne more jednako prodavati.

Ob enem ponujam iste reči in svojo bogato odbrano zalogo robe za lišpanje, čipk ali špic, gumbic, sprave za črevljarski in krojački obrt **v svojej lastnej hiši v gosposkej ulici števil. 20.**

Cena je navadna, prav nizka fabrišna. Zunajnim naročilom se točno ustreza proti poštnemu povzetju. Obrazcev pošljem, ako se želi, vsakemu brezplačno.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Gustav Pirhan.

2—2

Najbolj po ceni se kupi.

Pozor!

Pozor!

Na večjo prilichnost svojim naročnikom v Avstriji smo pod firmo:

VOGEL & Comp.

na Dunaji, II., Untere Augartenstrasse 33

osnovali podružno zalogo, majhno razstavo in prodajalnico

Lokomobilov, mlatilnic na plin

in drugega gospodarstvenega orodja,

ter prosimo, da si p. n. občestvo ondi naročevati blagovoli.

Izdelki tekmovajo z vsemi enakimi podjetji, so izvrstno sestavljeni, uspešno rabljivi, solidno delani iz najboljše robe in po jako nizki ceni za dobiti.

Ilustrirani obrazci in ceniki pošljejo se brezplačno.

Na Dunaji 1. maja 1881.

VOGEL & Comp.,

fabrikant, železne livarne in kotlarije posestnik
v Neusellerhausen-Leipzig.

2—5